

Література

1. Молчанова З. М. Личностное портфолио старшекласника : учеб.-метод. пособие / Молчанова З. М. — М. : Глобус, 2006. — 125 с.
2. Никифорова Е. В. Портфолио как один из наиболее демократичных способов оценивания учебных достижений учащихся / Е. В. Никифорова // Школьное образование. — 2009. — № 2. — С. 3–6.
3. Новикова Т. Г., Прутченков А. С. Предупреждение ошибок при использовании портфолио / Т. Г. Новикова, А. С. Прутченков // Профильная школа. — 2006. — № 3. — С. 27–33.

Радзієвська О.

– кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Донбаського державного педагогічного університету

Громова Н.

– кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови
Сумського державного педагогічного університету
ім. А. С. Макаренка

УДК [378.016:81]: 004 – 047.22

**ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-
ФІЛОЛОГІВ**

Компетентність особистості є вирішальною умовою та показником успішності людини в житті загалом і у професійній діяльності зокрема. Нині проблема компетентності набуває нового звучання. Багато науковців говорять вже не просто про компетентність, а про професійну компетентність, як показник відповідності фахівця вимогам професійної діяльності. У статті визначаються сутнісні складові професійної компетентності майбутніх учителів-філологів та виокремлюється одна з найсучасніших – інформаційна компетенція. Розглядаються поняття «професійної компетентності» загалом та «професійної компетентності» саме майбутнього вчителя-філолога. Визначається термін «інформаційна компетенція» та приділяється особлива увага важливості володінням цією компетенцією у сучасному просторі. Доведено, що використання сучасних інформаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів-філологів дозволить забезпечити формування не лише інформаційної компетентності, а й загалом професійної компетентності майбутніх учителів на якісно новому рівні, що відповідає запитам особистості, суспільства і держави.

Ключові слова: інформаційна компетенція, майбутній вчитель-філолог, професійна компетентність, сучасні інформаційні технології.

Радзиевская О.

– кандидат педагогических наук, доцент кафедры иностранных языков Донбасского государственного педагогического университета

Громова Н.

– кандидат педагогических наук, доцент кафедры доцент кафедры украинского языка Сумского государственного педагогического университета им. А. С. Макаренка

ИНФОРМАЦИОННАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ КАК ВАЖНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ-ФИЛОЛОГОВ

В статье рассматриваются основные составляющие профессиональной компетентности будущих учителей-филологов и выделяется одна из современных – информационная компетенция. Раскрываются понятия «профессиональной компетентности» в общем и именно будущего учителя-филолога. Определяется термин «информационная компетенция» и уделяется особое внимание тому, как важен данный вид компетенции для будущего учителя-филолога в современном пространстве.

Ключевые слова: *информационная компетенция, будущий учитель-филолог, профессиональная компетентность, современные информационные технологии.*

Radziems`ka O.

– Candidate of Pedagogical Sciences, The Associate Professor of Foreign Languages Department Sciences of Donbass State Teachers' Training University

Gromova N.

– Candidate of Pedagogical Sciences, The Associate Professor of Ukrainian Languages Department of Pedagogical Sciences of Makarenka Sumy State Pedagogical University

INFORMATIONAL COMPETENCE AS IMPORTANT PART OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE LANGUAGE TEACHER

The main components of future language teachers' professional competence are examined in this article. Informational competence is one of the most important components in contemporary word is singled out. The terms of «professional competence» in general and exactly in future language teachers' training are disclosed. The authors define the terms «informational competence» and the importance of this component for future language teacher is emphasized.

Key words: *informational competence, future language teachers, professional competence, modern informational technologies.*

Постановка проблеми. В умовах інформатизації освіти і впровадження інноваційних засобів у навчальний процес стало можливим забезпечення якісно нового рівня підготовки фахівців різних напрямів, а, отже, якісно нового підходу до формування професійної компетентності майбутніх філологів. Нині потрібні фахівці нового типу, працівники, котрі володіють, окрім високих професійних якостей, такими властивостями як здатність до управлінської діяльності, компетентність, високим рівнем культури, а також схильністю до індивідуальної творчості, і що особливо важливо вміням працювати в сучасному інформаційному середовищі, в глобальній інформаційній мережі INTERNET.

Аналіз останніх досліджень. Нині проблема компетентності набуває нового звучання. Багато науковців таких як, Л. Антропова,

А. Белкін, Е. Зеєр, М. Кабардов, В. Петрук, Ю. Кулюткин, Г. Сухобська, А. Маркова, С. Молчанов, Л. Тархан та ін. говорять вже не просто про компетентність, а про професійну компетентність, як показник відповідності фахівця вимогам професійної діяльності. Проблему формування інформаційної культури та інформаційної компетентності висвітлили у своїх працях Н. В. Апатова, Н. В. Баловсяк, А. Ф. Верлань, Л. С. Винарик, Г. В. Вишинська, Н. І. Гендіна, Н. Г. Джинчарадзе, О. П. Значенко, Н. І. Колкова, В. М. Монахов, Н. В. Морзе, В. Д. Руденко, І. Л. Скіпор та ін.

Мета статті. Визначити сутнісні складові професійної компетентності майбутніх учителів-філологів та виокремити одну з найсучасніших – інформаційну компетенцію.

Постановка завдань. Розглянути: концепцію професійної компетентності; ключові складові професійної компетентності саме майбутніх учителів-філологів; поняття «інформаційна компетенція» та необхідність її наявності у сучасного фахівця.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі у вітчизняній науці активно розробляються «еталонні моделі компетентності» та «комплекс професійних компетентностей» підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах [4]. На особливу увагу заслуговує нещодавно розроблена «концепція компетентності» як провідна ідея для сучасної національної системи освіти, суть якої полягає в тому, що «...система освіти лише тоді може вважатися ефективною, коли її результатом буде компетентна особистість, яка володіє не лише знаннями, моральними якостями, а й уміє адекватно діяти у відповідних ситуаціях, застосовуючи здобуті знання і беручи на себе відповідальність за дану діяльність» [5, с. 84]. Як бачимо з цитати, компетентність можна вважати ключовим критерієм підготовки майбутніх викладачів іноземної мови у вищих навчальних закладах.

Аналіз наукових досліджень з визначень поняття «професійної компетентності» дозволяє зробити деякі узагальнення. Незалежно від особливостей тлумачення поняття *компетентність*:

- формується в процесі засвоєння людиною відповідної для неї діяльності;
- розуміється як інтегративне особистісне утворення, що представляє собою сукупність різних компетенцій людини;
- характеризує рівень готовності людини до діяльності, а також характер та ефективність її здійснення;

Отже, суть професійної компетентності відображає ділову надійність і здатність успішно і безпомилково здійснювати професійну діяльність як у стереотипних, так і в нестандартних

ситуаціях. Компетентність має бути конкретизована не лише відносно побудови власного «Я» у нових умовах діяльності, а швидше спрямована на розкриття людини в самореалізації, яка може бути використана у «пошуку» себе як суб'єкта нової діяльності.

Прийнявши за основу в нашому дослідженні вищезазначене визначення «професійної компетентності», перейдемо до аналізу терміну «професійна компетентність майбутнього вчителя-філолога». Очевидно, що виявлення структури і змісту цього поняття неможливе без звернення до особливостей професійної викладацької діяльності.

У загальному вигляді професійна компетентність майбутнього вчителя-філолога характеризується як сума знань, умінь, навичок, якостей та інших особистісних характеристик, необхідних майбутньому вчителю для успішного виконання своєї професійної діяльності.

Науковцями розробляються і постійно вдосконалюються ключові складові професійної компетентності майбутніх учителів, але проаналізувавши праці та дослідження вчених, ми встановили, що більшість науковців виділяють наступні групи ключових компетенцій:

1. Соціальна компетенція – здатність брати відповідальність, співробітництво, ініціатива, активна участь, динамічні знання. Це поняття включає також відкритість до світу та відповідальність за оточуюче середовище, вміння працювати в команді (що включає традиційне поняття робочої етики), приймати діяльність демократичних інститутів суспільства.

2. Комунікативна – вміння спілкуватися усно та писемно, рідною та іноземними мовами.

3. Полікультурна – не тільки оволодіння досягненнями культури, а й розуміння та повага до людей інших національностей, релігій, культур, мов, рас, політичних уподобань та соціального становища.

4. Саморозвитку та самоосвіти – мати потребу і готовність постійно навчатися впродовж усього життя.

5. Продуктивної творчої діяльності [2, с. 55].

Водночас вважаємо за необхідне в структурі професійної компетентності майбутнього вчителя-філолога виділення одного з вайжливіших компонентів, що є віддзеркаленням вимог до сучасного фахівця, – **інформаційну компетенцію**. Для підтвердження даного висновку, треба зазначити, що ядром професійної діяльності майбутнього фахівця є комунікація, котра, в свою чергу, представляє обмін інформацією між індивідами за допомогою загальної системи символів. Так, саме інформація в різних її видах є об'єктом діяльності майбутнього викладача іноземної мови. Зі вступом людства до епохи

інформаційного суспільства зросла роль електронних комунікаційних систем, у зв'язку з чим з'явилися багато нових явищ, таких як мережа Інтернет, електронний підручник, презентація, розроблена в Power Point та ін. Оскільки все це – новий, особливий вигляд представлення нового матеріалу, майбутній учитель має бути готовим до здійснення професійної діяльності в умовах «віртуального простору».

Під інформаційною компетенцією ми розуміємо знання, уміння, навички, способи дії в галузі роботи з професійно-значущою інформацією (пошук необхідної інформації, її подальший аналіз, обробка, зберігання, обмін). Так, проаналізувавши наукові джерела, інформаційна компетенція поділяється на аналітичну і комп'ютерну компоненти.

Аналітична компонента інформаційної компетенції майбутнього викладача включає знання й уміння, що стосуються роботи з професійно важливою інформацією. Даний компонент полягає: у володінні основами аналітичної переробки інформації; в умінні працювати з різною інформацією; у знанні особливостей інформаційних технологій у галузі професійної діяльності; в умінні здобувати інформацію з різних джерел і ефективно її використовувати.

У комп'ютерну компоненту інформаційної компетенції треба включати конкретні навички щодо використання новітніх інформаційних технологій, здатність використовувати їх в своїй діяльності, та уміння застосовувати їх як для автоматизації рутинних перекладацьких операцій, так і в ситуаціях, що вимагають нетрадиційного творчого підходу.

Отже, при вивченні багатьох наукових досліджень, ми можемо твердо сказати, що проблема використання сучасних технічних засобів під час викладання привертає особливу увагу. На різних конференціях і в спеціальній літературі науковці, викладачі, соціологи з'ясовують, які конкретно цілі й завдання можна ставити в процесі використання цих засобів у викладанні тих чи інших гуманітарних дисциплін, як ставляться самі викладачі до даного унікального інструменту та як вони можуть сприяти вдосконаленню процесу навчання [1].

Сучасні інформаційні технології:

- є надзвичайно корисними для підвищення ефективності самостійної роботи студентів філологічних факультетів;
- дозволяють підвищити професійний рівень майбутнього вчителя;
- дають можливість постійного зворотного зв'язку;

- відповідають принципам індивідуального навчання;
- забезпечують високий рівень інтерактивності;
- збільшують мотивацію навчання;
- дозволяють майбутньому вчителю орієнтуватися у системі сучасної освіти і використовувати різноманітні методи навчання у своїй подальшій діяльності.

Висновки. Інформаційна компетенція включає оволодіння майбутніми вчителями-філологами основами аналітичної переробки інформації; наявність умінь працювати з різною інформацією, знання особливостей сучасних інформаційних потоків у своїй галузі діяльності, умінь отримувати інформацію з різних джерел. Крім того, сюди ж включаються конкретні навички з використання сучасних технічних засобів, здатність використовувати їх в своїй діяльності, умінь застосовувати їх як для автоматизації рутинних операцій, так і в ситуаціях, що вимагають нетрадиційного творчого підходу.

Література

1. Безпалько В. П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика III тысячелетия) / В. П. Безпалько // М.: Воронеж : Изд. Московского психолого-социального института, 2002. – 352 с.
2. Віаніс-Трофименко К. Б. Компетентний учитель – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу / К. Б. Віаніс-Трофименко // Управління школою. – 2006. – № 22–24. – С. 54–57.
3. Попованова Н. А. К вопросу о формировании профессиональной компетентности учителя / Н. А. Попованова // <http://www.kspu.ru/annual/an2/p4.doc>.
4. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О. Овчарук. К. : 2003. – С. 13 – 41.
5. Чемерис І. Нові вимоги до спеціаліста: поняття компетентності й компетенції / І Чемерис // Вища освіта України. – 2006. – № 2. – С. 84-86.

Рижкова С.

*– кандидат педагогічних наук, асистент кафедри іноземних мов
Донбаського державного педагогічного університету
УДК 378.147.091.322:811.111*

ТИПИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ НА НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ

Стаття присвячена питанню щодо організації самостійної роботи, що сприяє підвищенню рівня мотивації студентів під час вивчення іноземної мови на немовних спеціальностях. За вимогами сучасного суспільства, результатом навчання у вищій школі має бути не лише отримання стабільних та ґрунтовних знань, але й стимулювання особистісного розвитку й формування особливих професійних умінь, де висока навчальна мотивація відіграє чималу роль. Проаналізовано поняття «мотивація», яка є